RUSKI INWALID

№ 253.

WTOREK. 30. Października 1817 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Zawarcie. Wiadomości Kraiowe: z Peterzburga. Królestwo Polskie. Wiadomości zagraniczne: Algieru. Niemcy. Rozmaite Wiadomości.

WIADOMOSCI KRAJOWE.

z Peterzburga, 30 Października.
List z Ekaterynosława.

W miesiącu przeszłym Wrześniu zgromadziła się do miasta naszego szlachta Gubernii tuteyszey, w celu odbycia wyborów urzędników na następujące trzy lata. Przewodził onym pełniący obowiązek Marssałka Gubernskiego JW. *Kulaniczenka* Marszałek powiatu *Werchne-Dnieprowskiego.* W dniu wyznaczonym na odbycie pomienionych wyborów wszyscy zgromadzeni obywatele udali się do kościoła i po wysłuchaniu nabożeństwa celebrowanego przez JW. Arcybiskupa *Ioba*, i przesłaniu modłów do Nieba o pomyslność i naydłuższe lata naylepszego z Monarchów i całey N. rodziny, udali się na powrót do sali. Tam dopiero szlachta Ekaterynosławskiey Gubernii dowodząca zawsze wspaniałych uczuć ludzkości, i wierności Monarsze i oyczyznie, uchwaliła doprowadzić do skutku proiekt uczyniony iescze w roku 1810 założenia przy gimnazyium tuteyszem pensyi dla osob 20 biedney szlachty. Summa na utrzymanie takowego zaprowadzenia ograniczona iest do 60,000 rubli assygnacyynych; z procentu oney pensyonaryusze mieć będą przyzwoite utrzymanie odzież i nauki. A tak obywatele Gubernii Ekaterynosławskiey przystępuiąc do wyborów urzędników teraznieyszych, założyli fundamenta dostarczenia i naprzyszłość dobrych obywateli oyczyznie swoiey.

Królestwo Polskie.

— s Dziennika Praw. —

W Imieniu Nayiaśnieyszego
ALEXANDRA I.
Cesarza Wszech Rossyy, Króla Polskiego, &c. &c. &c.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Uzupełniaiąc artykuły 135, 136 i 137 Ustawy Konstytucyyney, po wysłuchaniu zdań ogólnego zebrania Rady Stanu, postanowiliśmy i stanowiemy:

Artykuł 1. Będzie w każdém Woiewództwie Rada Woiewódzka czyli Obywatelska,

złożona z obywateli wybranych na Seymikach i Zgromadzeniach Gminnych.

Art: 2. Każdy Powiat obieraiący Posła na Seym, wybiera do Rady Woiewódzkiey po dwóch Radców, każde Zgromadzenie gminne po iednym, co lat dwa.

Art: 3. Wybranemi z Powiatów ci tylko bydź mogą, którzy stosownie do artykułu 121 Konstytucyi. artykułu 28 Statutu Organicznego o reprezentacyi narodowey, maią za sobą warunki obieralności na Posłów. Z okręgów gminnych ci obieranemi bydź mogą, którzy używaią praw politycznych, a maią lat 30 skończonych.

Art. 4 Każdy członek do Rady obywatelskiey wybrany, wykona przed Marszałkiem Seymiku lub Zgromadzenia gminnego przysięgę następuiącą:

„Ja NN. przysięgam P. Bogu Wszechmogącemu w Tróycy Swiętey iedynemu, iako wszelkie obowiązki Radcy obywatelskiego prawem przepisane, na dobro Króla, kraiu i Woiewództwa, z wiernością dla Konstytucyi i Rządu sprawować będę; tak mi Panie Boże dopomóż.,,

Art: 5. Do Rad Woiewódzkich należy wybor na urzędy Sędziowskie w dwóch pierwszych Instancyiach; formowanie i oczyszczanie listy Kandydatów na urzędy Administracyyne, i Sądowe, stosownie do osobnych urządzeń.

Art: 6. Księgi obywatelskie, szlacheckie i gminne, iako też osób do seymików i zgromadzeń gminnych stosownie do przepisów Konstytucyi i Statu Organicznego czynnie należeć mogących, Rada Woiewódzka spisywać spisane sprawdzić. podpisami swemi zaświadczyć i przez Kommissyią Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi do Senatu przesyłać pod zatwierdzenie powinna będzie.

Art: 7. Rady woiewódzkie nie należąc do Administracyi, nie maią żadnego udziału władzy wykonawczey, ani prawa do nakładania lub repartycyi składek, lub ciężarów iakich kolwiek: bez wyraźnego na to upoważnienia Rządu. Wszelkie atoli uwagi i postrzeżenia do dobra Woiewództwa iego mieszkańców; do porządku wewnętrznego; do wskrzeszenia, podniesienia lub rozszerzenia przemysłu rolniczego, handlowego i rękodzielnego, do rozkrzewienia edukacyi i oświecenia powszechnego; do polepszenia obyczaiów i ustalenia ducha narodowego ściągaiące się, niemniey do zapobieżenia żebractwu, tułactwu i próżniactwu; do urządzenia iuż istnących, lub zaprowadzenia nowych dobroczynnych instytucyy; podawać Rządowi przez Kommissyią Spraw Wewnętrznych i Policyi, są upoważnione.

Art: 8. Rada Woiewódzka wszelkie popełnione nadużycia niesprawiedliwości, uszkodzenie własności publiczney, naruszania samowolne prywatney, przez urzędników publicznych w Woiewództwie postanowionych, tak cywilnych iak woyskowych, gwałty zadane wolności osobistey; niemoralne lub gorszące postępowania urzędników administracyynych, tych oboiętność, niepilność lub pobłażanie iakimkolwiek bądź uchybieniem; przez szczegóły wymienione Rządowi donosić może. A że przeznaczenie Rad Woiewodzkich ogranicza się w Woiewodztwie właściwém, przeto znoszenie się Rad Woiewodzkich między sobą w celu upowszechnienia skarg lub żądań, iest niniejszém urządzeniem zabronione.

Art: 9. Rady Woiewódzkie są upoważnione udawać się do Kommissyi Woiewódzkiey, aby ta dostarczyła im w każdym razie w czasie ich posiedzenia obiaśnień. Kommissyie nawzaiem Woiewodzkie, ieżeli co osądzą potrzebném dla dobra Woiewództwa, mogą wcześnie przygotować materyiały do proiektów i w tym celu, rzecz Radzie Woiewodzkiey przedstawić.

Art: 10. Dla dopełnienia powyżey wymienionych obowiązków, Rady Woiewódzkie dwa razy do roku, to iest, 15 Październyka i 15 Kwietnia z przepisu zgromadzać się powinny. Posiedzenia ich trwać będą naydłużey dni 14. W przypadkach nagłych, lub za uznaniem potrzeby przez Kommissyią Woiewódzką, Prezes teyże Kommissyi, nadzwyczaynie zwołuie członki Rady Woiewódzkiey przez Kommissarzów obwodowych.

Art: 11. Zgromadzona Rada na pierszém swém posiedzeniu ogłasza Prezesem członka naystarzego wiekiem; i wybiera większością głosów iednego z Radców przytomnych, do trzymania dziennika posiedzeń.

Art: 12. Gdyby do liczby teraźnieyszém Postanowieniem przepisaney w ciągu urzędowania, między Seymikiem a Seymikiem, zabrakło członka, Rada sama wybiera go z pomiędzy kandydatów; ieżeli takowych nie będzie, przybiera sobie zastępcę z pomiędzy obywateli Powiatu lub

okręgu gminnego, w którym takowe mieysce zawakowało zachowuiąc iednak warunki powyższemi artykułami przepisane. przez Kommissyią Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi przesyła.

Art: 13. Jedna tylko choroda zaświadczeniem urzędowém lekarza udowodniona, lub ważne przeszkody Prezesowi Rady Woiewódzkiey doniesione, skoro ie tenże za przekonywaiące uzna i Radcę od posiedzenia uwolni, wymawiać mogą członka od niestawienia się na zgromadzenie Rady.

Art: 14. Skoro członek Rady Woiewódzkiey niestawienia się swego na dwóch posiedzeniach, ani chorobą, ani uwolnieniem od Prezesa Rady nie udowodni, Rada Woiewódzka takowego z grona Radców wymaże, innego obywatela z Powiatu właściwego lub okręgu gminnego podług artykułu 12 wybierze, do urzędowania na mieysce wyznaczone wezwie; i o zmianie zaszłey tak Senat przez Kommissyią Spraw Wewnętrznych i Policyi, iako i obywateli Woiewództwa przez Dzienniki uwiadomi. Wymazany tym sposobem Radca, przez trzy następuiące lata, traci prawo do wszelkiego urzędowania publicznego.

Art: 15. Komplet Rady Woiewódzkiey co do układania i oczyszczania listy Kandydatów na urzędy, wyborów i układania ksiąg obywatelskich, stanowi się z połowy całego składu i iednego nadto członka; do innych przedmiotów komplet z siedmiu iest dostateczny.

Art: 16. Dziennik posiedzeń Rady obeymuiący wszelkie iey czynnosci i obrady, przez członki przytomne, przy każdey sessyi podpisanym bydź winien. Prócz takowego Dziennika posiedzeń, utrzymywać będzie Sekretarz Radzie obywatelskiey dodany, drugi Dziennik podawczy dla zapisywania wszystkich podań, do rozwiązania teyże Rady należących.

Art: 17. Po ukończoném każdém posiedzeniu, Rada obywatelska z swych czynnosci i obrad rapport dokładny Kommissyi Rządowey Spraw Wewnętrznych i Policyi przesyłać będzie.

Rapport ten i wszelkie z Rady Woiewódzkiey wychodzące expedycyie lub pisma, przez wszystkie członki przytomne podpisywane bydź maią.

Art: 18. Akta wszystkie Rady Woiewódzkiey w archiwum Kommissyi Woiewódzkiey za rewersem Archiwisty składane bydź maią.

Art. 19. Na żądanie Rady Woiewodskiey obowiązkiem będzie Prezesa Kommissyi Woiewodzkiey wyznaczyć dla niey przyzwoite umieszczenie do odprawiania posiedzień i dostarczyć iey materyiały pismienne.

Art: 20. Dopełnienie ninieyszego urządzenia, które w Dzienniku Praw umieszczone bydź ma, Kommissyi Rządowey Spraw Wewnętrznych i Policyi polecamy.

Działo się w *Warszawie* na posiedzeniu Rady Administracyyney dnia 15 Maia 1817 r.

(Podpisano) *Zaiączek.*

Minister S. Wew. i Pol: Radca Sek: Stanu, (podp:) T. *Mostowski.* Jenerał Brygady, (podpis:) *Kossecki*

Zgodno z Oryginałem:
Sekretarz Stanu, Jenerał Bryg: (podpis:) *Kossecki*

Zgodno z Wypisem:
Minister Sprawiedliwości *W. Sobolewski.*

Dzień ogłoszenia d. 7 Lipca. 1817 r.

z Krakowa, 12 Października.

Dsiekan naystarszy w zawodzie Nauczycielskim, prezyduiący wyborowi Rektora.

Podaie do wiadomości, iż w dniu 8 Października r. b. stosownie do statutu organicznego Tyt: IV. §. 22 obrany został iednomyślnością wszystkich pięciu Wydziałow na swych oddzielnych posiedzeniach zebranych Rektorem Uniwersytetu Jagiellońskiego Krakowskiego JW. Walenty *Litwiński* na lat trzy drugie.

Dziekanami zaś Wydziałów:
Prawnego, W. Augustyn *Boduszyński.*
Fizyko Matematycznego, W. Aloizy *Estreicher.*
Filozoficznego i Literatury, W. Julian *Czermiński.*

W *Krakowie* dnia 8 Października 1817.

Kostecki.
Juliian *Czermiński.*

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Afryka.

z Algieru 16 Września.

Skryty duch buntu oddawna tlał w woysku i milicyi tuteyszey, miesiąc temu blisko iak nayiawnieysze tego dały się widzieć oznaki. Rozsiewały się pogłoski rozmaite o Deiu *Omar-Basza.* Z tem wszystkiem rozumiano, że po tych oznakach burzy nastąpiła była znowu spokoynosć. Sam Dey

wierzyć niechciał dochodzącym do siebie doniesieniom o knuiącym się przeciwko, iego spiskom. Nakoniec, 3 b. m. rano napadło na zamek 600 Tureckich żołnierzy. Dey w tę porę znaydował się w nim otoczony całym orszakiem dworzan i magnatów Państwa oraz urzędników; brakło tylko iednego *Bekilardzy* który będąc głównym dowodcą siłv morskiey, znaydował się na mieyscu powołania swoiego. Dey nietracąc bynaymniey spokoyności (przynaymniey tak się zdawało) roskazał gwardyi swoiey wziąć się do broni i wspólnie z innemi woyskami dać odpor napastnikom i uwolnić osobę iego od buntowników. Lecz środki te zapoźno przedsięwziętemi zostały i niepodobna iuż było myśleć o zapobieżeniu złemu. Straż zamku cała składała się z 60 ludzi a przeto niemogła odeprzeć dziesięć razy większey siły. Napastnicy bez żadnego oporu przeszli pierwszą bramę i weszli na wschody a daley do przyległych pokoiów; wyszli na przeciw ich Ministrowie, zapytaiąc o przyczynę takowego nayścia i przyrzekaiąc zadowolnić wszelkie skargi i pretensyie. Odpowiedzią buntowników było iż niechcą daley uznawać za Pana i rządcę swoiego Deia *Omara-Baszy*. Dey niemogł daley wytrzymać, i rozumieiąc, że obecnością swoią potrafi zuchwałość napastników ukrócić, roskazał Ministrom wpuścić ich do pokoiów swoich; natychmiast trzydziestu z buntowników nayzaiadleyszych stanęło przed Deiem i targnęło się na osobę iego. To iednakże niepozbawiło bynaymniey przytomności Deia, dobył pałasza i chciał się bronić; wytrącono mu broń z ręku, wyciągnięto na ulicę i w obecności niezliczonego przestrachem przeiętego ludu uduszony został. Kiedy się to działo w pałacu, inny oddział żołnierzy Tureckich rosproszonych po mieście, okrzyknął Deiem *Ali Hodina* i z tryumfem po wszystkich ulicach oprowadzał. W kilka potem minut wprowadzonym został do zamku i posadzonym na tronie, z którego przed chwilą strącono poprzednika iego.

Niemcy.

Od granic Węgierskich, 12 Paździrenika.

Donoszą z Bukarestu, iż tam niedawno nastąpiło zamieszanie tak wielkie, że Hospodar chąc go uniknć musiał co nayprędzey wyiechać z miasta.

Od brzegów Menu, 20 Października.

W wirtzbourgu zakończył życie znakomity przez swoie muzyczne prace *Szterkiel*. — Niektóre gazety tuteysze donoszą, iakoby Basza Egiptski przekładał niektórym dworom Europeyskim, że bierze na siebie zniszczyć Barbaryyską potęgę; lecz za to chce aby też dwory Europeyskie zaręczyły mu samowładstwo Egiptu, równie też i brzegów Afryki, które ma zamiar zawoiować.

z Berlina, 12 Października.

Taraz iuż wiadomo iest pewnie, że Król będzie obecnym obchodowi Iubileuszu Reformacyi w Wittembergu nie 31 Października; ale nazaiutrz to iest 1. Listopada.

ROZMAITE WIADOMOŚCI.

Pewnego uczciwego człowieka w *Paryżu* oskarżooo w policyi, iż w kawiarni mówił nieprzyzwoicie o Królach. Pociągniono go do sądu, i z zeznania świadków okazało się, że graiąc w pikietę rzekł do tego, z którym grał, i który oswiadczył, iż ma 4 Królów: *Mośçi Panie, Królowie nic niewarci, (le Rois ne valent pas)* bo ia *mam 4 assy.*

Znayduie się w oranżeryi w *Wersalu* drzewo cytrynowe, które ma 396 lat. Wysokość iego wynosi 20 kilka stóp, a obwód $4\frac{1}{2}$ stóp. Zasadzono ie roku 1421 w Hiszpanii w ogrodzie Królowey Nawarry, a w 100 lat potém darowano ie Królowi Francuzkiemu *Franciszkowi I.* Roku 1684 *Ludwik XIV* kazał ie sprowadzić z *Fontainebleau* do *Wersalu*, gdzie dotąd stoi, i corok owoc wydaie.

Na wyspie *St. Domingo* chciano siać żyto, ięczmień, i owies; pierwsze dwa gatunki wybuiały w słomę, lecz nie miały ziarna, owies tylko pięknie się zrodził.

U pewnego właściciela w *Kornwallii*, w Anglii, złamała krowa nogę. Kazał chirurgowi upiłować iey nogę. Po zagoieniu rany, przyprawił drewnianą nogę, i krowa chodzi bez trudności; może się nawet ukłáść i wstać.

w Peterzburgu
w Drukarni woienney Głównego sztabu IEGO CESARSKIEY MSCI.